

Objawy charakterystyczne dla płatów czołowych w przebiegu choroby Parkinsona.

Choroba Parkinsona to choroba neurodegeneracyjna, dla której typowe są zaburzenia ruchowe. Ze względu na to, że mamy do czynienia ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa, szacuje się, że liczba osób chorych może wzrosnąć aż czterokrotnie w niedalekiej przyszłości. Większość chorych ma typowe objawy, takie jak: drżenie rąk, spowolnione ruchy całego ciała oraz trudności z poruszaniem się. Jednak oprócz dobrze znanych i obserwowalnych symptomów u osób z chorobą Parkinsona często diagnozuje się również inne objawy, zwane zaburzeniami neuropsychiatrycznymi, do których zalicza się: depresję, apatię, lęk oraz ogólnie zaburzenia poznawcze. Funkcjonowanie poznawcze osób z chorobą Parkinsona jest jednak złożoną kwestią. Najczęściej stwierdza się pogorszenie w zakresie tzw. funkcji wykonawczych. Funkcje wykonawcze to ogólny termin, na który składają się różne procesy, które służą zachowaniom zorientowanym na cel. W praktyce pacjenci często skarżą się na trudności w zakresie plastyczności poznawczej, umiejętności przełączania się z zadania na zadanie, zdolności hamowania reakcji, selektywności uwagi, formułowaniu wniosków, planów oraz podejmowania różnych życiowych decyzji. Funkcje wykonawcze dotyczą więc ważnych umiejętności, których zaburzenia mogą wpłynąć na jakość życia chorego i poczucie obciążenia opiekuna. Jednak istnieje dużo trudności, aby odpowiednio zbadać konkretne funkcje wykonawcze, ponieważ popularne metody dostępne w neuropsychologii często mierzą wiele umiejętności naraz, tymczasem z dotychczas przeprowadzonych badań wynika, że u niektórych osób występują wybiórcze trudności. Z tego powodu w proponowanym projekcie zdecydowano się użyć procedur eksperymentalnych, tak aby móc zidentyfikować konkretne procesy wykonawcze, a także inne związane z nimi trudności, takie jak apatia czy ograniczony wgląd we własne zaburzenia (anozognozja), które podobnie jak funkcje wykonawcze wiążą się z aktywnością płatów czołowych.

Zatem celem tego badania jest określić związki pomiędzy objawami charakterystycznymi dla płatów czołowych, takimi jak trudności wykonawcze, apatia czy ograniczony wgląd we własne możliwości, ale także bezpośrednim wpływem wyżej wymienionych problemów na jakość życia chorych oraz ich opiekunów. Dlatego też można wyróżnić wiele implikacji badania. Przede wszystkim uzyskane rezultaty mogą pomóc zrozumieć charakter i wzór konkretnych trudności wykonawczych na różnych etapach choroby. Ponadto projekt umożliwi lepsze zrozumienie zależności pomiędzy objawami typowymi dla płatów czołowych, takimi jak apatia czy anozognozja, co przełoży się na rozwinięcie dotychczas istniejących modeli neuropsychologicznych i jednocześnie będzie użyteczne w diagnostyce różnicowej pacjentów. Dodatkowo uwzględniony został wpływ wyżej wymienionych trudności na codzienne funkcjonowanie i jakość życia opiekunów. Apatia pogarsza codzienne funkcjonowanie i przyczynia się do wyższego poziomu poczucia obciążenia, dystresu oraz zwiększa ryzyko zgonu. Wyzwania życia codziennego, nawet nieznaczne deficyty fizyczne i poznawcze mogą powodować znaczne obciążenie opieką. Zatem na podstawie uzyskanych wyników możliwe będzie zaprojektowanie adekwatnych form pomocy psychologicznej.